

ΒΟΥΛΗ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
Αριθμ. Πρωτ. ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ	7231
Ημερομ. Καταθέσεως	14-2-13

ΕΡΩΤΗΣΗ

14 Φεβρουαρίου 2012

Προς τον Υπουργό Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής

Θέμα: Ανάγκη κήρυξης του δάσους βελανιδιάς Ξηρομέρου σε προστατευόμενη περιοχή

Με την υπ' αριθμόν 4934/10.12.2012 ερώτησή μου είχα θέσει τα προβλήματα που αντιμετωπίζει το δάσος Ξηρομέρου ως το μεγαλύτερο δάσος ήμερης βελανιδιάς στην Ελλάδα και τα Βαλκάνια, ως οικοσύστημα με πλούσια βιοποικιλότητα και σημαντικός πλουτοπαραγωγικός πόρος που καθόρισε διαχρονικά την εξέλιξη των οικισμών της περιοχής. Και είχα ζητήσει να πληροφορηθώ, ποια μέτρα προτίθεστε να λάβετε τόσο για την επείγουσα προστασία του από παράνομες δραστηριότητες, όσο -και κυρίως- για τη μακροπρόθεσμη διαχείριση και ανάδειξή του, με την κήρυξή του σε προστατευόμενη περιοχή, με την αναζωογόνηση παραδοσιακών και την ανάπτυξη νέων, καινοτόμων δραστηριοτήτων, που θα ενισχύουν τη βιώσιμη ανάπτυξη και απασχόληση στην περιοχή.

Οι απαντήσεις που έλαβα, από εσάς και από τους συναρμόδιους υπουργούς στους οποίους απευθυνόταν η ερώτηση, αναφέρονταν αποκλειστικά στα προγράμματα δασοπροστασίας και αντιμετώπισης της λαθροϋλοτομίας και της παράνομης διακίνησης δασικών προϊόντων, τα οποία εφαρμόζονται τους τελευταίους μήνες, με περιορισμένα μάλιστα αποτελέσματα όπως βεβαιώνουν οι επίμονες καταγγελίες για συνεχιζόμενη καταστροφή, τόσο στο συγκεκριμένο δάσος, όσο και σε άλλα δασικά συστήματα της χώρας, ακόμη και σε αστικά άλση. Γι' αυτό και επανέρχομαι στο θέμα, επισημαίνοντας την ανάγκη λήψης μέτρων για τη μακροπρόθεσμη προστασία, διαχείριση και ανάδειξη του μοναδικού αυτού φυσικού, περιβαλλοντικού και πλουτοπαραγωγικού πόρου.

Όπως γνωρίζετε, το βελανιδοδάσος Ξηρομέρου είναι το μεγαλύτερο δάσος ήμερης βελανιδιάς στην Ελλάδα, αλλά και στην περιοχή των Βαλκανίων, με συνολική έκταση περίπου 130.000 στρεμμάτων. Βρίσκεται στη δυτική πλευρά του νομού Αιτωλοακαρνανίας, εκτείνεται από την παραλιακή περιοχή των όρμων Αστακού και Πλατυγιαλίου έως τον ποταμό Αχελώο στα ανατολικά και τη λίμνη Οζερό στα βορειοανατολικά, και έχει τον βασικό πυρήνα του στη λοφοσειρά Λιγοβιτσίου - Μάνινας, νότια και δυτικά της λίμνης.

Περιλαμβάνεται στα διοικητικά όρια τριών δήμων -Ξηρομέρου, Αγρινίου και Μεσολογγίου- και υπάγεται στη δικαιοδοσία τριών δασαρχείων -Αμφιλοχίας, Αγρινίου και Μεσολογγίου. Είναι δάσος δημόσιας ιδιοκτησίας που περιλαμβάνει και ιδιωτικές εκτάσεις, κυρίως καλλιέργειες και βοσκοτόπους. Δεκατρείς οικισμοί βρίσκονται μέσα στα όριά του και ακόμη περισσότεροι στην ευρύτερη περιοχή, που η εξέλιξή τους έχει συνδεθεί διαχρονικά με αυτό και η οικονομία τους, στο παρελθόν, στηρίχθηκε στη συλλογή και την εμπορία του βελανιδιού.

Πρόκειται για ένα οικοσύστημα με πλούσια βιοποικιλότητα, που υποβαθμίζεται σταθερά τα τελευταία χρόνια και έχει άμεση ανάγκη προστασίας. Έρευνα που πραγματοποίησε το 2003 το Τμήμα Διαχείρισης Περιβάλλοντος και Φυσικών Πόρων -του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων τότε, του Πανεπιστημίου Δυτικής Ελλάδας σήμερα-, κατέγραψε 256 γηγενή είδη φυτών, πέραν της ήμερης βελανιδιάς που κυριαρχεί. Ένας σημαντικός αριθμός δένδρων είναι πολύ μεγάλης ηλικίας -μέχρι και 800 ετών ορισμένα από αυτά, πραγματικά μνημεία της φύσης.

Η έρευνα κατέγραψε, επίσης, 127 είδη πουλιών, μεταξύ των οποίων και 26 υπό προστασία που περιλαμβάνονται στον κατάλογο 1 της οδηγίας για τα πουλιά 79/409/EC. Η περιοχή, εξάλλου, είναι άμεσα συνδεδεμένη με τη λίμνη Οζερό, το Δέλτα του Αχελώου και τους υγροτόπους του, που αποτελούν σημαντική орνιθολογική πηγή. Μεγάλη ποικιλία βιοτόπων με ζωολογικό ενδιαφέρον, που περιλαμβάνουν και τουλάχιστον 10 είδη που προστατεύονται από την οδηγία 92/43/ΕΟΚ, δημιουργούν τα λιβάδια, οι βραχώδεις μικροπεριοχές, οι βοσκότοποι και οι δασικές ομάδες.

Η παρακμή της οικονομίας του βελανιδιού -ως ζωτροφής, πρώτης ύλης για τη δέψη των δερμάτων στην προβιομηχανική βυρσοδεψία και βαφικής ύλης στην υφαντική- διέρρηξε τους δεσμούς των τοπικών κοινοτήτων με το δάσος, με αποτέλεσμα τη συνεχή υποβάθμιση και συρρίκνωσή του λόγω της υπερβόσκησης, των παράνομων εκχερσώσεων και καταπατήσεων, της οικοπεδοποίησης και της λαθραίας υλοτόμησης, η οποία, στις συνθήκες της κρίσης, έχει λάβει επικίνδυνες διαστάσεις.

Αν και γειτνιάζει με τον υγρότοπο της λίμνης Οζερού, που περιλαμβάνεται σε ζώνη προστασίας NATURA 2000, το δάσος Ξηρομέρου δεν είναι σήμερα ενταγμένο σε

οποιοδήποτε καθεστώς προστασίας, σε εθνικό ή διεθνές επίπεδο. Επιπλέον, το γεγονός ότι υπάγεται στη δικαιοδοσία τριών δασαρχείων αποτελεί βασική αιτία για την προβληματική παρακολούθηση και προστασία του, πολύ περισσότερο μάλιστα αν συνυπολογισθεί η έλλειψη ανθρώπινων και υλικών πόρων που αντιμετωπίζουν οι δασικές υπηρεσίες.

Προκειμένου να διατηρηθεί, να προστατευθεί, να αναδειχθεί και να αξιοποιηθεί με βιώσιμο τρόπο, το δάσος είναι αναγκαίο να ενταχθεί το ταχύτερο σε καθεστώς προστασίας, στο πλαίσιο του νόμου 1650/1986. Συγκεντρώνει όλες τις προϋποθέσεις για να κηρυχθεί σε προστατευόμενη περιοχή, με τον κεντρικό πυρήνα του ως Προστατευόμενο Τοπίο και την περιφερειακή ζώνη ως Περιοχή Οικοανάπτυξης. Αυτή ήταν και η εισήγηση, επείγουσα μάλιστα, της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Προστασίας Περιβάλλοντος της Βουλής που επισκέφθηκε την περιοχή και διαπίστωσε ότι «οι οικολογικές ισορροπίες στο βελανιδοδάσος βρίσκονται σε οριακό σημείο» (Κείμενο συμπερασμάτων και προτάσεων για τις περιβαλλοντικές προκλήσεις του νομού Αιτωλοακαρνανίας και την αποτελεσματική προστασία και ανάδειξη των οικοσυστημάτων του, 15 Απριλίου 2009).

Ως προστατευόμενη περιοχή, το δάσος Ξηρομέρου μπορεί να αποτελέσει μοχλό κοινωνικοοικονομικής ανάπτυξης για την ευρύτερη περιοχή, δημιουργώντας βιώσιμες δραστηριότητες και θέσεις εργασίας στην υπαίθρια αναψυχή και την περιβαλλοντική εκπαίδευση, τον οικοτουρισμό και τον αγροτουρισμό, τη βιολογική γεωργία και κτηνοτροφία, την καλλιέργεια της τρούφας που αφθονεί στο δάσος, αλλά και την αναζωογόνηση της συλλογής και εμπορίας του βελανιδιού. Ήδη, διεθνώς, εκδηλώνεται στροφή προς την οικολογική βυρσοδεψία και τη χρήση οικολογικών βαφών, ενώ και στην Ελλάδα αναπτύσσονται πρωτοβουλίες για την καινοτομική αξιοποίηση των συστατικών του βελανιδιού στον χώρο των καλλυντικών, της αρτοποιίας και της ζαχαροπλαστικής.

Επιπλέον, η παρουσία στο Αγρίνιο του Τμήματος Διαχείρισης Περιβάλλοντος και Φυσικών Πόρων του Πανεπιστημίου Δυτικής Ελλάδας, που ήδη έχει ασχοληθεί με το θέμα, μπορεί να εξασφαλίσει την αναγκαία επιστημονική έρευνα, τεκμηρίωση και υποστήριξη στην προσπάθεια αυτή.

Με αυτά τα δεδομένα, ερωτάσθε, κ. Υπουργέ:

1. Ποια μέτρα προτίθεστε να λάβετε για τη μακροπρόθεσμη προστασία, διαχείριση και ανάδειξη του δάσους Ξηρομέρου; Θα προωθήσετε την κήρυξή του σε προστατευόμενη περιοχή σύμφωνα με τα προεκτεθέντα, με την εκπόνηση της Ειδικής Περιβαλλοντικής Μελέτης που προβλέπει ο νόμος 1650/1986, τη σύνταξη Σχεδίου Διαχείρισης και τη δημιουργία Φορέα Διαχείρισης που θα το υλοποιεί;

2. Ποια μέτρα προτίθεστε να λάβετε για να ενθαρρύνετε την αναζωογόνηση παραδοσιακών και την ανάπτυξη νέων και καινοτόμων δραστηριοτήτων, που θα αξιοποιούν τον πολύτιμο αυτό φυσικό, περιβαλλοντικό και πολιτισμικό πόρο, και θα ενισχύουν τη βιώσιμη ανάπτυξη και απασχόληση στην περιοχή;

Ο ερωτών βουλευτής

Γιώργος Βαρεμένος